

การเดินทางของ "น้ำประปา"

โดย ผู้จัดการรายวัน 30 สิงหาคม 2548

ถึงตกตะกอนตั้งเรียงรายในเนื้อที่กว่า 700 ไร่ของโรงงานผลิตน้ำประปา

ในวันหนึ่ง เคยลองนับไหม่ว่าคนเราเปิดก๊อกน้ำวันละกี่ครั้ง ?

สำหรับบางคน อาจนับได้เกือบร้อยครั้งในชีวิตประจำวัน...

นี่คือวิถีซึ่งคนเมืองคุ้นชิน...จนอาจลืมไปว่ากว่า "น้ำประปา" จะไหลจากก๊อกให้ได้ดื่มกินนั้นไม่ใช่ได้มาง่ายๆ ราชการต้องจัดหาน้ำดิบ ต้องส่งน้ำเดินทางผ่านคลองที่สร้างขึ้นเป็นการเฉพาะนับสิบนับร้อยกิโลเมตรจากลำเลถึงโรงงานบางเขน จากแม่กลองถึงโรงงานมหาสวัสดิ์ ผ่านการวางแผนจากวิศวกร ผ่านการปรับคุณภาพหลายชั้น ผ่านมือนักวิทยาศาสตร์หลายคน

และถึงที่สุด...ผ่านความเอื้ออาทรของธรรมชาติซึ่งมอบน้ำจำนวนมหาศาลในฤดูฝน

เรื่องของกิจการประปาสยามจะพบวาระกาลที่ 5 ทรวงวางระบบไว้นานมาแล้ว โดยเฉพาะเขตพระนคร เกิดจากที่ทรงห่วงใยสุขภาพราษฎรที่บางครั้งใช้น้ำไม่สะอาดถูกสุขลักษณะจากคลองธรรมชาติ ซึ่งอาจก่อโรคระบาดและปัญหาต่อเนื่องตามมามากมาย อีกปัจจัยหนึ่งก็คือจำนวนประชากรกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.2452 มีถึง 300,000 คน ทรงคาดว่าอนาคตจะเพิ่มขึ้นอีก การหาน้ำมารองรับจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในพระราชดำริ

โรงสูบน้ำดิบสำแลที่ยังทำงานจนถึงปัจจุบันก็ถูกก่อตั้งในช่วงที่สยามวางระบบประปาตัวเอง ข้อมูลจากการประปานครหลวงกล่าวถึงความพยายามจัดหาน้ำยุคนั้นว่า

" ชาวฝรั่งเศสที่ปรีชาสมัยนั้นเห็นว่า ควรสูบน้ำดิบจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดสำแล จังหวัดปทุมธานี ซึ่งห่างจากกรุงเทพฯ 41 กิโลเมตร ไกลจากปากอ่าวไทย 90 กิโลเมตร น้ำทะเล (น้ำเค็ม) หนุนไม่ถึงทุกฤดูกาล.."

ก่อนจะมีการขุดทางน้ำจากวัดสำแลไปยังคลองบางหลวงและเชียงราก ซึ่งทำหน้าที่ " คลองขัง " เก็บน้ำดิบ จากคลองขัง ยังมีการขุดทางน้ำใน พ.ศ. 2456 เพื่อส่งน้ำเข้าสู่โรงงานผลิตน้ำประปาแห่งแรก (สามเสน)

ดังตักตะกอนด้านบนสามารถเดินเข้าไปสังเกตการทำงานของสารเคมีได้

กระทั่งปี 2523 การประปานครหลวงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคของคนกรุงเทพฯ และปริมาณพลก็พบว่าน้ำจากคลองขังไม่เพียงพอ จึงขยายแนวคลองประปาซึ่งแต่เดิมใช้ต้นทุนน้ำดิบที่คลองขังเป็นหลัก มาเป็นการสร้างทางน้ำเชื่อมไปจนถึงสำแลโดยตรงเป็นระยะทาง 32 กิโลเมตร

หากใครนึกไม่ออกว่าคลองประปาเป็นอย่างไรสามารถนั่งรถที่ถนนประชาชื่นจากช่วงเตาปูนไปจนถึงถนนงามวงศ์วาน คลองที่ไหลขนานข้างๆ นั่นละคือสายเลือดหลักที่หล่อเลี้ยงชีวิตนับสิบล้านในกรุง ไม่ใช่แค่คลองธรรมดาชื่อ " ประปา " แต่เป็นคลองส่งน้ำดิบก่อนเข้าโรงงานประปาและจ่ายสู่หัวก๊อกนับล้านในบ้านคนกรุงเทพฯ จริงๆ นั่นเอง

คลองประปามีความพิเศษคือเป็นคลองที่ห้ามเดินเรือ และช่วงต้นคลองรวมถึงบริเวณโดยรอบ (จังหวัดปทุมธานี) จะเป็นพื้นที่อนุรักษ์ห้ามจับสัตว์น้ำ ทิ้งน้ำเสีย ห้ามตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรม (รอบจุดสูบน้ำสำแลและจุดอื่นๆ รวม 200 ตร.กม.) ห้ามปล่อยสิ่งปฏิกูล มีการสร้างแนวคอนกรีตตลอดแนวคลอง (เพื่อป้องกันน้ำเสีย ขณะนี้แล้วเสร็จตั้งแต่สามเสนจนถึงงามวงศ์วาน)

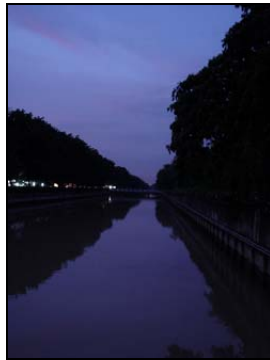

บ่อกรอง

นอกจากนี้หากคลองประปาตัดผ่านคลองอื่นจะมีการขุดคูโอบน้ำลอดคลองนั้นไปเพื่อรักษาคุณภาพและไม่ให้ชาวบ้านต้องเสียพื้นที่ทำมาหากินเพราะที่ใดเป็นคลองประปาจะห้ามมีกิจกรรมใดๆ ทั้งสิ้น (จุดลอดคือ ช่วงผ่านคลองบางหลวง เชียงราก คลองรังสิต คลองบางเขน และคลองเปรมประชากรที่บางซื่อ ใครนั่งรถบนทางด่วนไปรังสิต จะเห็นจุดแรกค่อนข้างชัดเจน)

" โรงงานผลิตน้ำที่ใหญ่ที่สุดในโลก (ปัจจุบัน) ที่บางเขนก่อสร้างเมื่อปี 2516 แล้วเสร็จสามารถจ่ายน้ำได้เมื่อปลายปี พ.ศ. 2522 ปัจจุบันกิจการเติบโตจนสามารถบริการคนกรุงเทพฯ นนทบุรี สมุทรปราการได้อย่างทั่วถึง...นอกจากนั้นยังมีอีก 3 ที่ คือสามเสน ธนบุรี มหาสวัสดิ์ "

นี่คือข้อมูลซึ่งบอกว่าพื้นที่ กรุงเทพฯ นนทบุรี และสมุทรปราการ ปัจจุบันซึ่งมีประชากรเกิน 10 ล้านคนขึ้นไปได้อาศัยโรงงานผลิตน้ำประปา 4 แห่ง เดินเครื่องตลอด 24 ชั่วโมงได้อย่างพอเพียง

คลองประปายามอาทิตย์ลับขอบฟ้า ซึ่งอาจจะถือว่า
ปัจจุบันเป็นคลองสายเดียวในกรุงเทพฯ ที่สะอาดที่สุด (ภาพโดย Lentini)

หากสังเกตจะพบว่าจากวันที่ 14 พฤศจิกายน 2457 วันแรกที่มีการประปาส่งน้ำเข้าท่อถึงผู้ใช้ ความต้องการก็เพิ่มขึ้นมาตลอดตามจำนวนประชากร โรงงานผลิตน้ำประปาที่บางเขนก็เป็นผลพลอยได้ที่มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2516

" ที่นี้เราหยุดเดินเครื่องไม่ได้เลยครับเพราะจ่ายน้ำ 70 % ของพื้นที่กรุงเทพฯ นนทบุรี และสมุทรปราการ " ชัยศักดิ์ ศรีสุวรรณภาพ ผอ.ศูนย์วิชาการและข้อมูลผลิตน้ำ การประปานครหลวง บอกถึงความสำคัญของโรงงานบางเขนที่ปัจจุบันมีกำลังการผลิตน้ำประปาสูงที่สุดในโลก ขณะนำทางผมไปบนถนนซึ่งทอดผ่านไซโลเก็บสารเคมี ป่องรองและถังตกตะกอนน้ำประปาที่ตั้งเรียงรายสุดลูกหูลูกตาบนเนื้อที่ 710 ไร่

ที่โรงงานบางเขน หากเรียงขั้นตอนผลิตน้ำประปาจะมีทั้งหมดประมาณ 7 ขั้น เริ่มจากปรับปรุงน้ำดิบที่มาจากคลองประปา โดยขั้นนี้จะกรองเอาเศษวัสดุที่ลอยตามน้ำออก จากนั้นเครื่องสูบจะส่งน้ำสู่ท่อที่นำไปสู่ถังตกตะกอน โดยจะมีการเติมสารเคมีคล้ายวิธีที่ชาวบ้านทำน้ำให้ใสคือเติมปูนขาว (Pre-Lime) ปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างในน้ำดิบ เติมคลอรีนบำบัดกลิ่น สี และกำจัดตะไคร่ (Pre-Chlorine) ด้วยการทวนเร็วในท่อ แล้วเข้าสู่ขั้นตอนสำคัญที่สุดในถังตกตะกอนทั้ง 16 ถัง (ความจุรวม 3.2 ล้านลบ.ม.) ที่ตั้งตระหง่านเรียงรายในบริเวณเดียวกัน

ไซโลเก็บสารเคมี

" ถึงตกตะกอนเป็นจุดสำคัญในการผลิต สารส้มก็สำคัญเพราะทำให้เกิดการตกตะกอนก่อนจะส่งน้ำไปที่บ่อกรอง ถ้าน้ำจากเจ้าพระยาชุนมากผ่านตรงนี้ต้องใสก่อนไปบ่อกรอง ซึ่งจะกรองน้ำจากบนลงล่างผ่านชั้นถ่านแอนทราไซต์ (ถ่านหินคุณภาพดีอายุ 200-300 ล้านปี นำเข้าจากเวียดนาม) และทราย น้ำจะเดินทางต่อมายังจุดเติมคลอรีนและปูนขาวอีกครั้งเพื่อฆ่าเชื้อโรคและปรับสภาพความเป็นกรดต่างป้องกันการกัดกร่อนเส้นท่อ แล้วส่งเข้าโรงสูบน้ำเพื่อจ่ายเข้าอุโมงค์ส่งน้ำไปสู่สถานีเพิ่มแรงดันตามจุดต่างๆ ก่อนส่งต่อสู่ท่อประปาแจกจ่ายตามบ้านเรือน.." คุณอมร สุ่มขำ วิศวกร 6 ผู้รู้จักทุกซอกทุกมุมของโรงผลิตน้ำบางเขนมากกว่า 10 ปี ย่อขั้นตอนทั้งหมดให้ฟัง ขณะมองลงไปถึงขนาดยักษ์ซึ่งภายในน้ำดิบกำลังแยกตัวกับตะกอนอย่างเห็นได้ชัด

เขายังเล่าว่าคนผลิตน้ำประปาชอบน้ำดิบชุนๆ มากกว่าใสแจ๋ว

" น้ำเหนือตอนนี้ไม่น่ากลัวสำหรับการผลิตครับ ชุนๆ มาเลยเราชอบ เพราะการตกตะกอนจะง่ายมาก ถ้าน้ำใสตะกอนมักจะจับตัวยาก คนทำประปาจริงๆ ชอบน้ำชุนครับเพราะตะกอนใหญ่จับตัวยากกว่าตะกอนเล็ก "

ดังนั้นช่วงฤดูแล้งจึงเป็นช่วงที่คนผลิตน้ำประปาหนักใจมากที่สุด นอกจากเรื่องที่เจอประจำคือน้ำกร่อยที่หนุนจากปากอ่าวแล้วก็คือสารร้ายเล็กๆ ซึ่งแฝงมากับน้ำใส ทำให้พวกเขาต้องเพิ่มโพลีเมอร์ในถังตกตะกอนนอกจากสารส้มที่ใช้ปกติ เพื่อให้ตกตะกอนได้ดีขึ้นในกระบวนการทวนซ้ำ ซึ่งเขายืนยันว่าจะใช้โพลีเมอร์เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

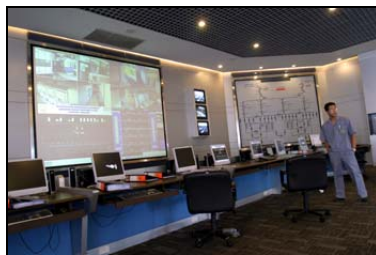

จากซ้าย ชัยศักดิ์ ศรีสุวรรณภาพ ผอ.ศูนย์วิชาการและข้อมูลผลิตน้ำ
อมร สุ่มขำ วิศวกร และเจ้าหน้าที่ควบคุมในห้องคอนโทรล

และขณะทำการผลิตนั้นจะมีนักวิทยาศาสตร์วิเคราะห์น้ำจุดต่างๆ ตลอด 24 ชม. โดยแบ่งงานเป็นกะ กะละ 8 ชม. ซึ่งข้อมูลตรงนี้จะถูกนำไปคำนวณปริมาณสารเคมีที่ต้องใช้ในการผลิตจริง

ใน LAB ของนักวิทยาศาสตร์ที่ผมได้เข้าไปนั้นจะมีท่อน้ำจากจุดต่างๆ เต็มไปหมด มีการควบคุมคุณภาพน้ำอย่างเคร่งครัดด้วยระบบ Bio Alarm (ป้องกันปัญหาเช่นหากมีใครอุทริใส่สารพิษลงแหล่งน้ำที่นี้จะรู้ทันที)

" เราดูความขุ่นของน้ำดิบก่อน ว่าสารส้มต้องเข้ามาใหม่แล้วทดลองเติมในเหยือกวัดคุณภาพ(Jar Test) พอได้ค่าก็จะส่งไปที่สายการผลิตว่าจะใช้สารอะไรเท่าไร เรายังเก็บตัวอย่างน้ำทุกชั้นการผลิตมาตรวจ ท่อที่เห็นเต็มไปหมดคือไม่ต้องวิ่งไปเก็บค่ะ " โสภิต แพทอง นักวิทยาศาสตร์หญิงคนเดียวของ LAB บางเขน อธิบายก่อนชี้ที่เครื่องวัดความขุ่นซึ่งแสดงค่า " เจ้าพระยา 86.42 NTU ประปา 1.3 " ซึ่งเป็นความขุ่นเทียบระหว่างน้ำประปากับน้ำดิบขณะนั้น ซึ่งโรงงานมีหน้าที่ต้องปรับค่าให้เข้าสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้ (รวมถึงค่าทางเคมีอื่นๆ ด้วย)

บรรยากาศในห้องควบคุมทันสมัย

" เราวิเคราะห์น้ำดิบก่อนการผลิตเพื่อเป็นข้อมูลในการเติมสารเคมี จะนำตัวอย่างน้ำเติมสารเคมีให้ตกตะกอน 6 ตัวอย่าง อันไหนตกตะกอนดีสุดเอาค่าอันนั้นไปส่งที่กระบวนการผลิต "

เธอไม่พูดเปล่าแต่สาริตจากของจริง " ที่ทำตอนนี้คือปรับสภาพ ขณะนี้ (สายวันศุกร์) ค่า pH ต่ำ คือน้ำเป็นกรด เลยเอาปูนขาวใส่และเติมสารส้ม อย่างเมื่อเช้าได้ค่า 40 มิลลิกรัมต่อลิตรที่ต้องใช้ผสมน้ำดิบจากเจ้าพระยา จะมีการวิเคราะห์น้ำในจุดต่างๆ ทุก 4 ชม. เพื่อคุมคุณภาพ เช่นไม่ให้ขุ่นเกิน 2 NTU วัดคลอรีน (ปัจจุบันโรงงานใช้คลอรีนวันละหมื่นกิโลกรัม) ตกค้างทุก 2 ชม. ให้มีค่าไม่ขึ้นลงห่าง 0.8 มิลลิกรัม/ลิตร มาก มั่นใจว่าประชาชนดื่มน้ำปลอดภัยค่ะ"

ก่อนทิ้งท้ายว่าว่าเรื่องคลอรีนที่หลายคนกังวลจะไม่มีสารใส่เกินจำเป็นเด็ดขาดเพราะราคาต้นทุนหนึ่งหมื่น

คุณอมรและผู้อำนวยการศูนย์วิชาการฯ เล่าว่ากระบวนการผลิตทั้งหมดถูกดูแลใกล้ชิดผ่านศูนย์ควบคุมที่มีการรักษาความปลอดภัยรอบคอบ

น้ำดิบกำลังแยกตัวกับตะกอนในถังตกตะกอน ซึ่งเป็นผลมาจากสารส้มและโพลิเมอร์

" ห้องควบคุมเป็นการเฝ้าระบบทุกอย่างลากสัญญาณมาที่นี่ เป็นข้อได้ 100% เฉพาะโรงงานนี้มีการกำหนดสภาพต่างๆ ของน้ำที่เหมาะสมในโปรแกรม มีทีมในห้องนี้กะหนึ่ง 4-5 คน ต่อหนึ่งผลัด (8 ชม.) ทำงานตลอด 24 ชม. ไม่มีหยุด เพื่อความปลอดภัยกรณีเกิดอะไรขึ้นกับอุปกรณ์ต่างๆ ภาพที่เห็นนี้เป็น Real-Time (ถ่ายทอดสด) ทั้งหมดครับ " ก่อนจะกล่าวต่อถึงเส้นสีแดงบนหน้าจอซึ่งเป็นสถานะพลังงานไฟฟ้า

" เรื่องพลังงาน ถ้าไฟฟ้าดับจนถึงเราแสดงว่าต้นทุนค่าไฟฟ้าที่นี้ใช้ไฟ 65,000 โวลท์ สายเมนเลี้ยง 2 เส้น ปัจจุบันค่าไฟฟ้าเดือนละ 30 กว่าล้านบาท ถ้าดับสองสายเท่ากับไฟดับทั้งประเทศเลยครับ ยังไม่เคยเกิดกรณีเช่นนั้นขึ้น เคยแค่เส้นเดียวก็เรื่องใหญ่แล้วครับ แต่ระบบเรามีหม้อแปลงไฟฟ้าสำรอง 4 ใบ ใช้แค่สองอีกสองสำรอง ส่วนถ้าอยากดูว่าไหลไม่ไหลจุดไหนของเมืองสามารถดูได้ที่โรงงานผลิตน้ำประปาสามเสน ที่นั่นมีระบบสกาด้าซึ่งมีสัญญาณผ่านดาวเทียมจากเซ็นเซอร์ตามท่อเมนที่วัดแรงดันน้ำแต่ละจุดว่าไหลหรือไม่ "

เครื่องผสมสารเคมีต่างๆ ซึ่งจะแยกมาอยู่อีกมุมหนึ่งของโรงงาน

" น้ำคือชีวิต "

...ประโยคสั้นๆ ที่คงอธิบายความสำคัญของน้ำได้ดีที่สุดบนดาวเคราะห์สีฟ้าดวงนี้ เพราะนักวิทยาศาสตร์ต่างรู้ว่าน้ำเป็นต้นกำเนิดของชีวิตบนโลก เพราะคนทั่วไปต่างรู้ว่า คนอดอาหารได้ 7 วัน แต่ขาดน้ำตายแน่นอนหนักเกิน 2 วัน...

"น้ำ" สำหรับนักประวัติศาสตร์ยังเป็นแม่ผู้ให้กำเนิดอารยธรรม เราเรียกน้ำว่า "แม่" ไม่ว่าจะลำน้ำโบราณอย่าง "ไทกริส-ยูเฟรติส" ในอิรัก ต้นกำเนิดอารยธรรมเมโสโปเตเมีย น้ำ "เหลือง" (ฮวงโห) คู่อารยธรรมจีน จนถึงแม่น้ำ "เจ้าพระยา" ที่บรรพบุรุษของเราอาศัยดื่มกินและสร้างอาณาจักรอันรุ่งเรืองมาหลายชั่วอายุคน

ปัญหา "น้ำ" ไม่พอกินพอใช้ที่เกิดในปัจจุบันจึงสำคัญเกินกว่าจะมองข้าม เพราะมนุษย์ทุกคนสัมผัสและเกี่ยวข้องกับน้ำอยู่ทุกเมื่อเชิ่วันตั้งแต่เกิดจนสิ้นชีวิต ปัจจุบันในเมืองใหญ่ "น้ำ" ยังทวีความสำคัญเพราะรัฐต้องวางแผนในการใช้เลี้ยงประชากรนับล้านท่ามกลางภาวะโลกร้อนและความแห้งแล้งที่แผ่ไปทุกหย่อมหญ้า

คลอรีน สารสำคัญในการฆ่าเชื้อโรคในน้ำประปา

การประปานครหลวงเองก็วางแผนเพื่อรองรับความต้องการน้ำประปาไปอีก 20 ปีข้างหน้าสำหรับคนกรุง เช่นกันซึ่งเป็นที่มาของโรงงานมหาสวัสดิ์ ซึ่งสร้างเสร็จเมื่อปี 2545 รองรับความต้องการประปาฝั่งธนบุรีได้มากขึ้น โดยดึงน้ำจากเขื่อนวชิราลงกรณที่ไหลมาตามลำน้ำแม่กลองผ่านคลองประปา 2 ยาว 135 กม. (กำลังการผลิตน้ำประปาของโรงงาน 4 แห่งเมื่อปี 2547 อยู่ที่ 1,538.3 ล้านลบ.ม. ต่อผู้ใช้น้ำที่ขึ้นทะเบียนทั้งครัวเรือนและสถานประกอบการประมาณ 1.6 ล้านราย)

หากปีไหนแล้งแล้งน้ำดิบจากจุดใดมีภาวะวิกฤตก็จะมีการณ์น้ำอีกจุดมาช่วย

"หากการประปาที่นี้วิกฤต แสดงว่าแม่น้ำสายหลักของประเทศมีปัญหาแล้วครับ เพราะเหนือขึ้นไปชาวนาต้องใช้ เจ้าพระยาเจ็บบ้างด้วย แม่น้ำนี้พูดง่าย ๆ คือเส้นเลือดของเรา..ตอนนี้ น้ำกักตุนคือ น้ำเสียเพิ่มมากขึ้นซึ่งฤดูแล้งอาจตันถึงลำแล วันนี้จะย้ายโรงสูบน้ำหนักก็ไม่ง่ายแล้วครับมันต้องเวนคืนกันวุ่นวาย " คุณอมรกล่าวถึงปัญหาที่อาจเผชิญ หากประชากรยังไม่รู้จักใช้น้ำอย่างประหยัดรวมถึงรักษาสสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

ปัจจุบันมีการเน้นขยายกำลังผลิตประปาทางฝั่งโรงงานบางเขนมากกว่า เนื่องจากมีการเก็บค่าน้ำดิบจากหน่วยราชการที่ดูแลคลองประปา 2 (50 สตางค์/คิวบิกเมตร) เพื่อรักษาราคาและช่วยเหลือผู้บริโภค การประปานครหลวงจึงใช้วิธีบริหารจัดการเช่นนี้แทน

บ่อกรองซึ่งข้างใต้จะมีฝงด่านแอนทราไซด์และทรายเป็นชั้น ก่อนน้ำจะไหลผ่าน หัวนอสเซล จำนวนหมื่นกว่าหัว ซึ่งสัตว์เล็กๆ อย่างตัวร้อยขาจะไม่มีทางผ่านไปได้เด็ดขาด

พนักงานบางคนบอกผมว่าปัญหาไม่ได้มีขณะนี้ หากอยู่ที่อนาคตเพราะนักการเมืองนายทุนจากบางพรรคกระหายเหลือเกินที่จะนำประปามาทำแบบ ปตท. หรือ ไฟฟ้า โดยนำเข้าตลาดหลักทรัพย์แล้วทำตนเป็น "สัมภเวสี" ขอ "แบ่ง" กำไรขององค์กรที่ควรใช้ช่วยเหลือประชาชนในภาวะวิกฤตผ่านสิทธิในหุ้น (หลักฐานดูได้จากกำไร ปตท. ยามน้ำมันแพงที่เราและท่านรัดเข็มขัดกันไม่รู้กี่เดือน)

"เรื่องแปรรูปกิจการสาธารณูปโภคไม่เหมาะ ปตท. เป็นตัวอย่าง หุ้นอยู่กับคนกลุ่มหนึ่ง วันนี้ไฟฟ้ากำลังจذبทะเบียนแล้วก็มีชาวलयตัวค่าเอฟทีเพื่อกระจายหุ้นได้ดีและนักลงทุนมั่นใจ แต่ประชาชนละ ไฟฟ้าขึ้นก็กระทบประปาเพราะต้องใช้ไฟผลิต ประชาชนจะอยู่อย่างไร...ตอนนี้ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ (การประปา) ยังต่อสู้ครับ

กระทรวงมักถามมาว่าตอนนี้แปรรูปถึงไหน (มีขั้นตอนการแปรรูปตาม พ.ร.บ.) ที่ผ่านมารัฐทำประชาพิจารณ์กับพนักงานและประชาชน ตั้งไว้ 3 พันคน แต่คนมาร่วมไม่ถึง 50 คนที่มาก็ไม่ได้อยู่ในเขตประปานครหลวง พนักงานทั้งองค์กรไม่เห็นด้วยกับการแปรรูป ถือว่ายังไม่ชัดเจน รัฐบาลทำแบบไม่ฟังเสียงเลยจะเอาให้ได้ เราไม่ถอย

ครับ ไฟฟ้าเขาก็ยังสู้ครับ เมื่อวานมีการประชุมสมพันธ์ ต้องการให้ประชาชนรู้ข่าว เราลำบากมากเพราะตอนนี้สื่อค่อนข้างเงียบ "

เสียงจาก ว่าที่ร้อยตรีชัยยุทธ รองประธานฝ่ายปฏิบัติการ สภภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการประปานครหลวง เล่าถึงการคุกคามในกิจสาธารณะไปโคอันมีหลักการดูแลประชาชนมาแต่ก่อตั้งของนายทุนอย่างน่ากลัว ซึ่งหลักการนั้นจะเปลี่ยนทันทีเมื่อไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ (มุ่งเน้นผลกำไรเมื่อเป็นบริษัท)

เจ้าหน้าที่ท่านหนึ่งเล่าว่า "ราคาน้ำประปาตอนนี้เทียบต้นทุนพอกัน คนใช้น้ำซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยจะถูกกว่าต้นทุนธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใช้น้ำแพงกว่า ประปามีกำไรกับบางอุตสาหกรรม..."

ซึ่งเดาได้ทันทีว่าเมื่อใดที่มีการแปรรูป การทำอะไรแบบดังกล่าวจะเปลี่ยนไปแน่นอน

"ที่ซึ่งการประปาตั้งอยู่นี้เวนคืนมาเป็นของกระทรวงการคลัง ถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจก็ไม่ต้องจ่ายค่าเช่าอะไร ถ้าเป็นเอกชนเมื่อไรนี้ต้องจ่ายค่าเช่าที่แน่นอน แถมเสียค่าเช่าคลองประปา ตึกต่างๆ อีกเพราะเป็นที่ราชพัสดุ "

ค่าใช้จ่ายตรงนี้จะถูกรวมไปกับค่าน้ำประปาหรือไม่หากถูกแปรรูปยังไม่มีใครตอบได้...

วันนี้ดิฉันยังคงเดินทางจากขุนน้ำเจ้าพระยาในภาคเหนือสู่คลองประปาอย่างต่อเนื่องโดยไม่น่าเป็นห่วง แต่ก็ไม่ควรประมาท เพราะหากสภาพน้ำเจ้าพระยายังเลวร้ายลงทุกปีเช่นปัจจุบัน ถึงวันหนึ่งเราคงไม่รู้จะหาน้ำดื่มมาใช้จากที่ไหน แต่ที่น้ำเจ็บใจยิ่งกว่าคือนอกจากคนไทยบางคนทำเจ้าพระยาเน่าแล้ว ยังคิดจะนำน้ำที่แม่เจ้าพระยาให้มาฟรีๆ แก่ทุกสรรพชีวิตมาตลอดนับร้อยนับพันปีมาหาเงินเข้าตนเองอีก

ถึงวันหนึ่ง หากเรายังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของน้ำและสิ่งแวดล้อม ไม่แน่น้ำประปาที่เคยให้ความชุ่มฉ่ำ อาจนำความทุกข์มาตามเส้นท่อ จากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นเพราะหายากและโดนพ่อค้าขูดรีดโดยที่เราไม่อาจปฏิเสธ

เพราะถึงที่สุดแล้ว 'น้ำ' ย่อมสำคัญกว่า 'น้ำมัน' อย่างแน่นอน...

* การประปานครหลวง (กปน.) ยังมีการจัดกิจกรรมสู่เยาวชนโดยการนำนักเรียนจากโรงเรียน 14 แห่ง พร้อมอาจารย์ 168 คน เข้าโครงการค่ายเยาวชนรักษ์น้ำ เพื่อปลูกฝังความสำคัญในการอนุรักษ์และใช้น้ำซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและเกิดปัญหาในขณะนี้ โดยพิธีเปิดจะมีในวันศุกร์ที่ 2 กันยายน 2548 เวลา 10.00 น. ณ สำนักงานใหญ่ การประปานครหลวง ถนนประชาชื่น โดยค่ายจะสิ้นสุดวันที่ 3 กันยายน

เรื่อง...สุเจน กรรพฤทธิ

ภาพ...อาทิตย์ นันทพรพิพัฒน์